Redactiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V Goldberger, Auton Mesei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L, Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețul inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta" iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 255. Brașovŭ, Sâmbătă 19 Noemvrie (1 Decemvrie) 1888.

Brașovŭ, 18 Noemvre v.

Cetitorii noștri cunoscŭ cu deamĕruntulŭ incidentulŭ întâmplatŭ în camera din Peșta cu deputatulŭ naționalŭ săsescŭ Steinacker.

De când patrioții privilegiațĭ se sĕmțŭ în dietă numai *ei între ei*, ne mai aflându-se acolo alțĭ representanțĭ ai naționalitățilorŭ nemaghiare afară de câțĭva Sașĭ, carĭ cu politica lorŭ plină de precauțiune se ferescŭ și în dietă de orice conflictŭ cu cei dela putere, s'au obicĭnuitŭ a nu mai suferĭ nicĭ o opiniune contrară în ceea ce privesce politica lorŭ de maghiarisare. Cu alte cuvinte au devenitŭ în afacerile, ce privescŭ interesele lorŭ de rassă, și mai teroriștĭ decâtŭ erau înainte.

Apetitulŭ vine mâncândŭ și este lucru forte firescŭ, că privilegiații din dietă, ne mai vĕḑêndŭ în mijloculŭ lorŭ representate interesele naționale ale popórelorŭ nemaghiare, îșĭ iesŭ din fire de mâniă, când audŭ accentuându-se odată și plângerile celorŭ desmoștenițĭ.

Pe deputații sașĭ — cum amŭ ḑisŭ — s'au dedatŭ ai ține în distanță urmândŭ metoda recomandată odinióră de contele Andrassy, ca cu-o mână sĕ le întindă ovĕsulŭ, ear cu cealaltă sĕ le arate biciulŭ, metodă practicată până acuma cu atâta succesŭ de cătră guvernamentalĭ, a cărorŭ organe aci amenință pe Sașĭ cu puterea „sdrobitóre" a d-lui Tisza, aci îi îmblânḑescŭ cu vorbe dulcĭ făcêndu-le cele mai frumóse promisiunĭ, decă se vorŭ sci purta ca nisce „bunĭ patrioțĭ."

Cu ocasiunea încheiării sesiunei universității săsescĭ în Sibiiu în ḑilele aceste, se schimbaseră tocmai nisce vorbe dulcĭ între membrii universității și representantul guvernului comitele prov. al Sasilorŭ, așa că privilegiații din dietă numai la aceea nu se gândeau, ca în aceste momente sĕ fiă întêmpinațĭ din sînulŭ representanțilorŭ sașĭ cu acusațiunĭ pentru politica stricăciósă și nedréptă ce-o urmărescŭ față cu popórele nemaghiare. Nicĭ n'are sĕ le pese Sasilorŭ — îșĭ gândeau ei — de sórtea celorlalte popóre, când ei au cea mai bună speranță de a se împăca cu guvernulŭ.

Negreșitŭ că numai în credință, că n'are sĕ întêmpine nicĭ o opositiune, deputatulŭ guvernamentalŭ Busbach a datŭ pe față jocul maghiarisării lăudândŭ marile isprăvĭ de maghiarisare, ce se fac prin mediulŭ orașelorŭ, în a cărorŭ frunte merge capitala Budapeșta, și formulândŭ astfelŭ teoria maghiarisării. Și érășĭ numai în acéstă credință privilegiații din drépta și stânga maghiară au aplaudatŭ vorbirea deputatului Busbach.

Care a fostŭ însĕ surprinderea lorŭ, când au vĕḑutŭ, că în mânia vorbelorŭ de împăcare schimbate în Sibiiu, se redică din mijloculŭ Sașilorŭ unŭ deputatŭ spre a constata, că însășĭ dieta prin aprobarea afirmărilorŭ făcute de deputatulŭ guvernamentalŭ Busbach a recunoscutŭ, că uneltirile de maghiarisare esistă și că adevĕrate și juste suntŭ prin urmare plângerile popórelorŭ nemaghiare.

Inzadarŭ s'a aprinsŭ președintele dietei făcêndŭ imputările cele mai nemeritate deputatului Steinacker, înzadarŭ s'a înfuriatŭ și d-lŭ Tisza, tractându-lŭ c'unŭ disprețŭ, care nu póte servi decâtŭ numai spre blamŭ unui ministru-președinte și bărbat de statŭ, căcĭ constatarea era deja făcută și lumea cea mare era pusă în posițiă a judeca pe a cui parte se află adevĕrulŭ.

Teroriștĭ din fire, cum suntŭ, deputații șoviniștĭ ungurĭ nu s'au mulțumitŭ cu scandalulŭ, ce l'au provocatŭ în dietă prin strigările lorŭ de reprobare în contra lui Steinacker, ci, cunoscêndŭ împrejurările private ale omului șĭ-au ḑisŭ: stațĭ că o sĕ-lŭ învĕțămŭ noi minte, ca altădată sĕ nu ne mai pótă da de golŭ înaintea lumei!

Șĭ-au ḑisŭ și s'au dusŭ la ședința camerei comerciale și industriale din Peșta spre a ține aicĭ judecată asupra lui Steinacker, care este secretarulŭ salarisatŭ alŭ acestei camere. L'au luatŭ pe bietulŭ omŭ la refocŭ pentru cuvintele pronunțate în dietă, au propusŭ sĕ i se esprime desaprobarea camerei și sĕ-lŭ provóce ca sĕ-șĭ céră iertare, ba unii au cerutŭ chiar destituirea lui din postulŭ de secretarŭ.

In urmă l'au citatŭ înaintea ședinței și după ce l'au terorisatŭ și l'au dăscălitŭ ca pe unŭ copilŭ de scólă neascultătorŭ, Steinacker, negreșitŭ sub presiunea circumstanțelorŭ sale materiale, deórece postulŭ sĕu de secretarŭ îi aduce un salarŭ anualŭ de 3800 fl., șĭ-a cerutŭ în fine iertare, promițêndŭ, că „în viitorŭ se va abține dela orĭ-ce activitate și aserțiune în graiu și în scrisŭ, care ar puté sĕ fiă contrară opiniunei publice și intențiunilorŭ camerei."

După acestŭ incidentŭ regretabilŭ, lui Steinacker nu i-a mai rĕmasŭ alta, decâtŭ așĭ depune mandatulŭ sĕu de deputatŭ, căcĭ devenindŭ sclavulŭ părerilorŭ camerei comerciale din Peșta nu mai puté representa liberŭ și independentŭ părerile alegĕtorilorŭ sĕi. In ședința dela 28 Noemvre a. c. președintele dietei a și datŭ cetire scrisórei prin care Steinacker îșĭ depune mandatulŭ sĕu.

Nu voimŭ sĕ ne alăturămŭ la aceia, carĭ acum aruncă cu petrii în contra deputatului Steinacker din causa purtării sale, după ce el însușĭ au pricinuit'o printr'o ne mai pomenită violentare a consciinței sale. Regretămŭ adêncŭ întêmplarea, mai ales în împrejurările triste de față, dér faptulŭ în sine nu ne oferă nimicŭ nou.

Cetitorii noștri sciu forte bine, că în modulŭ acesta sĕ teroriséză sute și mii de bărbațĭ naționalĭ în țéră, fiindŭ persecutațĭ până și în viéța lorŭ cea mai intimă familiară pentru convingerile lorŭ.

Nouă este pentru noi numai și numai împrejurarea, că acum acestŭ feliu de terorisărĭ și de violentărĭ au începutŭ a se face și asupra convingerilorŭ și consciinței deputațilorŭ.

Atâta a mai trebuitŭ, spre a pune vêrfŭ liberalismului și constituționalismului ungurescŭ, ca și unŭ deputatŭ sĕ nu mai aibă libertatea convingerilorŭ și a părerilorŭ sale, ca și imunitatea deputațilorŭ sĕ fiă vătĕmată în numele „patriotismului", ce se practică pe strade.

Și apoi sĕ ne mai mirăm de procesulŭ generalului Doda?

Chiar în sînulŭ deputațilorŭ ungurĭ s'a revoltatŭ consciința pentr'unŭ momentŭ, vĕḑêndŭ cum camera comercială din Peșta prin terorisările ei violéză principiului idependenței dietei, și ei în frunte cu Apponyi au cerutŭ o ședință secretă spre a discuta casulŭ cu Steinacker.

Dér a intervenitŭ d-lŭ Tisza ca Mephisto cu sfaturile lui de oportunitate, a luatŭ în apĕrare „*intențiunile patriotice*" ale camerei comerciale și a arĕtatŭ câtŭ de greu este pentru șoviniștĭ a desaproba procederea ei.

Atuncĭ s'au unitŭ șoviniștii și au convenitŭ ca toții sĕ nu se mai facă nicĭ o vorbă despre violentarea lui Steinacker.

Așa s'a îmormêntatŭ în dietă independența deputațilorŭ nemaghiarĭ!

D-lŭ Tisza a susținutŭ, că nu vede în acésta ignorare a afacerei Steinacker unŭ „casŭ precedentŭ periculosŭ."

Nu vede până ce vorŭ fi șoviniștii la putere; dér cine le-a datŭ garanția, că nu-o vorŭ perde nicĭodată?

D-lŭ Mocsary scia odinióră sĕ presente conaționalilorŭ sĕi icóna pățaniilorŭ istorice și sĕ le aducă aminte și de timpurĭ mai grele și mai furtunóse. Cum de nu s'a auḑitŭ de astădată resunêndŭ vocea lui în contra violentării consciinței și în apĕrarea imunității deputațilorŭ?

Cestiunea limbei în Belgia.

In ḑilele trecute amŭ înregistratŭ încă unŭ faptŭ petrecutŭ în Austria, care dovedesce că cestiunea limbei a făcutŭ încă unŭ pasŭ înainte în înțelesulŭ egalei îndreptățirĭ, de astădată în profitulŭ limbei polone.

Adĭ înregistrămŭ totŭ unŭ asemenea faptŭ îmbucurătorŭ, petrecutŭ în Belgia, unŭ altŭ statŭ civilisatŭ, și anume în favorulŭ limbei flamande.

In ḑiua de 27 Noemvre s'a desbătutŭ în parlamentŭ asupra folosinței limbei flamande la pertractările judecătorescĭ. Deputatulŭ Coremaus din Anvers a ținutŭ cu acéstă ocasiune, pentru întâia-dată de când esistă parlamentulŭ belgianŭ, o vorbire în limba flamandă. Publiculŭ din tribune, care erau pline cu Flamanḑĭ, a aplaudatŭ atâtŭ de furtunosŭ, încâtŭ președintele camerei puse de se deteră afară mai mulțĭ ascultătorĭ, amenințândŭ, că în casŭ d'a se repeți aplausele va pune sĕ se deșerte tribunele. Deputații flamanḑĭ protestară energicŭ în contra acestei procederĭ a președintelui, fiindŭ susținuțĭ și de alțĭ deputațĭ. Maioritatea clericală a primitŭ apoi disposițiunea, că *procurorii în provinciile flamande trebue sĕ se folosescă în acusațiunile lorŭ de limba flamandă și totŭ asemenea advocații acusațilorŭ.*

Acestea se'ntêmplă în țĕrile civilisate într'unŭ timpŭ când la noi se'nlătură limbile nemaghiare de pe tóte terenele vieții publice.

Șoviniștii ungurĭ sĕ ia aminte.

Rusia și Francia.

După scirile ce le primesce „Extrablat", opinia publică în Rusia devine mai ostilă Germaniei pe fie-care ḑi. Acésta din causă, că Rușii credŭ că ultimele fapte politice ale Germaniei suntŭ în contra intereselorŭ rusescĭ.

Acéstă împrejurare face ca Rușii sĕ se apropiă totŭ mai multŭ de Francia. Și bănuelele de mai susŭ suntŭ împărtășite chiar și în cercurile guvernamentale.

Apropierea, despre care este vorba, se va face mai multŭ în sensŭ pacĭnicŭ și nu în așa modŭ, ca sĕ pótă supĕra pe vre unulŭ dintre aliațĭ. Rușii vorŭ face alianța astfelŭ, ca în aparență sĕ nu apară ca adevĕrată alianță, ci numai ca o făgăduială că-i vorŭ ajuta pe Francesĭ la casŭ când ar fi atacațĭ de vr'o putere.

Pregătirĭ militare.

Precum se comunică din Viena, comisiunea bugetară întrunindu-se și capitolulŭ bugetului apĕrării naționale venindŭ în discuțiune, ministrulŭ landwehrului rĕspunse la diferite cestiunĭ, carĭ i-se puseseră, declarândŭ, că trebue sĕ se prevadă *mobilisarea landwehrului*. Situațiunea generală militară și situațiunea politică cerŭ o sporire considerabilă a armatei. Se vorŭ lua mĕsurĭ pentru ca landwehrulŭ sĕ rĕspundă la cerințele trupelorŭ de campaniă. Se fabrică 30,000 de puscĭ pe lună.

Corpulŭ trupelorŭ rusescĭ pentru paza granițelorŭ se va spori cu ḑece brigade, precum spune „Grașdanin", și nouĕle brigade vorŭ fi așeḑate cu deosebire la granița vestică. In casŭ de mobilisare, trupele de pază a granițelorŭ vorŭ forma sotnii călărețe, care se vorŭ întrebuința în antegarda armatei.

„Kolozsvar" despre România.

Guvernamentalulŭ „Kolozsvar" din Clușiu, vorbindŭ despre constituirea noului ministerŭ în România, ḑice că e mai multŭ decâtŭ sigurŭ, că acéstă constituire nu póte rĕmâné durabilă. Apoi continuă astfelŭ:

„Pe când pressa României năvălesce cu furiă asupra nóstră; pe când acolo s'au înființatŭ foi cu scopulŭ, ca pe noi Maghiarii sĕ ne înspăimânte pentru marea tirăniă ce-o manifestămŭ față cu cumetrii românĭ de aicĭ; pe când esistă spulbe-

rațĭ de aceia, carĭ viséză de o Româniă mare, întrunindŭ în aceea pe toțĭ cumetrii din vecinătate: pe atuncĭ în mica Româniă tóte mergŭ spre ruină; partidele se ridică una contra alteia și în mânia lorŭ dĕrapĕnă pacea internă și constituția României. Astfelŭ de elemente nu suntŭ în stare sĕ susțină nicĭ o țéră mică, cu atâtŭ mai vîrtosŭ apoi n'arŭ fi în stare sĕ susțină una mare".

Starea lucrurilorŭ în România dice „Kolozsvár", că este asemenea celorŭ din Boemia. Constituția este numai o jucăriă de copii. Partida vechilorŭ conservatorĭ este publice recunoscută ca periculósă pentru statŭ și pentru tronŭ; pe când junimiștii vréu sĕ mérgă înainte, pe atuncĭ vechii conservatorĭ nicĭ nu vréu sĕ audă de progresŭ, ei numai în timpurile trecute, în lumea cea bună a boierilorŭ, voescŭ sĕ trăéscă. Unŭ astfeliu de guvernŭ nu póte progresa. Fóia unguréscă este sigură, că România va avé sĕ trécă peste marĭ schimbărĭ și dice că are sĕ trécă multŭ timpŭ, pănă când România va apuca érășĭ pe drumulŭ celŭ bunŭ, pe care sĕ pótă merge înainte.

Ce pĕcatŭ, că cei din România facŭ lucrurile de capulŭ lorŭ și nu cerŭ sfaturile fóiei ungurescĭ!

Dealtmintrelea n'ar strica sĕ nu mai scrie flécurĭ „Kolozsvar" și sĕ'șĭ măture dinaintea casei lui, înainte de a se interesa de casa altuia.

SCIRILE DILEI.

In Budapesta s'a datŭ unŭ concertŭ, și în cuartetulŭ Hubay-Popper o cântăréță a cântatŭ trei *cântece germane,* puse pe note de trei *componiștĭ germanĭ* cu textulŭ a trei *poesii germane.* „Budapesti Hirlap" a și vĕdutŭ în acésta o *trădare de patriă* și reclamă o aspră pedepsire din partea guvernului, fiindcă s'a insultatŭ „patria maghiară" prin aceea, că la unŭ concertŭ alŭ duorŭ profesorĭ dela academia unguréscă de musică s'a cântatŭ nemțesce în edificiulŭ redutei din „capitala maghiară" înaintea unui „publicŭ maghiarŭ". Și ministrulŭ Albin Csaky, care a asistatŭ la concertŭ, sĕ pedepséscă cum se cuvine — așa cere între rêndurĭ fóia unguréscă — ca superiorŭ alŭ academiei de musică, acéstă rușine adusă onórei naționale.

Marĭ suntŭ minunile lui Belzebub!

***

Ca membră activă cu 1 fl. pe anŭ la *„Reuniunea femeilorŭ române vĕduve"* din locŭ s'a mai înscrisŭ d-na Paraschiva Vlaicu, ér dela o d-nă E. P. s'au trimisŭ pentru fondulŭ reuniunei 2 fl. Bine ar fi, décă amŭ înregistra câtŭ mai desŭ asemenea scirĭ.

***

Starea sanitară în comitatului *Solnocŭ-Dobéca* a fostŭ în luna Octomvre nefavorabilă. In Reteagŭ, Coseiu și Ursu de susŭ a bântuitŭ pojarulŭ, în Nușfalĕu, Mălinŭ și Bretea a bântuitŭ difterita.

***

Inteligința română din Clușiu împreună cu *tinerimea română universitară* au avutŭ în tómna acésta trei petrecerĭ cu danțŭ. Cea din urmă s'a datŭ la 25 Noemvre n. „Cadrilele" și „Romanele" s'au jucatŭ de vr'o 30 de părechĭ. De altă parte femeile române din Clușiu au de gândŭ sĕ înființeze o *reuniune română de femei* pentru Clușiu și provinciă. Le dorimŭ câtŭ mai grabnică realisare a acestei nobile idei!

***

Ni-se scrie, că mare perdere au suferitŭ credincioșii parochiei gr. or. din *Albacŭ,* carĭ după multă ostenélă și cu marĭ încordărĭ îșĭ ridicară în anulŭ acesta o biserică frumósă; o parte din temelia bisericei însĕ, fiindŭ în apropiare de țĕrmurii Arieșului, se cufundă; edificiulŭ întregŭ s'a crepatŭ, ér turnulŭ s'a plecatŭ la o parte. Astfeliu autoritatea administrativă s'a vĕdutŭ silită a opri folosirea acestei bisericĭ, căreia nu-i mai lipsia decâtŭ arangiamentulŭ internŭ; ba împreună cu ea oprì și folosirea vechei bisericĭ de lemnŭ, care se află în nemijlocită apropiare de noua biserică. Architectulŭ întreprindĕtorŭ n'are nicĭ o cauțiune și astfeliu credincioșii numitei parochii se află în o situațiune din cele mai grele.

***

Bugetulŭ orașului *Deșiu* pe anulŭ 1889 arată: 48,491 fl. cheltuelĭ ordinare, 12,821 fl. cheltuelĭ estraordinare, 49,749 fl. veniturĭ ordinare, 11,664 fl. veniturĭ estraordinare. Arunculŭ comunalŭ e de 32 procente.

***

Orașulŭ *Brețcu* din comitatulŭ Treiscaune s'a transformatŭ în mare comună, cu aprobarea ministrului de interne.

***

Din *Galațĭ* i se scrie „Românului", că o fórte mare mișcare domnesce în portulŭ acelui orașŭ. Grânele au începutŭ din nou a se urca.

***

D-lŭ V. Alexandri șĭ-a reluatŭ funcțiunile sale de ministru alŭ României la Parisŭ. „Figaro" confirmă, că d. Alexandri a dusŭ diferite manuscrise ale reginei Elisabeta spre a fi publicate în Francia.

***

Guvernulŭ turcescŭ a confiscatŭ din nou unŭ numĕrŭ din diarulŭ albanesŭ *„Squiepetari",* ce apare în Bucurescĭ.

***

D. *Herstenstein,* președintele confederațiunei elvețiane, a muritŭ.

***

Alŭ patrulea *concertŭ cu abonamentŭ* alŭ orchestrei orășenescĭ se va da Duminecă în 2 Decemvre n.

Pressa săséscă și incidentulŭ Steinacker.

„Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt", organŭ naționalŭ săsescŭ, se exprimă astfelŭ cu privire la incidentulŭ cu Steinacker în dieta unguréscă:

„. . Amŭ fostŭ disŭ ierĭ deja, că nu a fostŭ bine alesŭ momentulŭ, de a vorbì despre cestiunea naționalitățilorŭ în mijloculŭ desbaterilorŭ asupra proiectului de regalii. De altmintrelea deputatulŭ Steinacker a atinsŭ numai córda ce a bătut'o Busbach. De ce sĕ fiă permisŭ unuia, ceea-ce altuia se interdice? Președintele camerei și ministrulŭ-președinte au procedatŭ cu o asprime surprindĕtóre, cu tóte-că nu pentru întêiadată s'au pertractatŭ în casa deputaților lucrurile, pe care le-a amintitŭ Steinacker. Și noi suntemŭ de convingerea domnului ministru-președinte, că în acéstă țéră ar trebui sĕ fie permisŭ fiecărei naționalitățĭ a se îngriji de desvoltarea ei. De aceea însĕ trebue sĕ se permită ca unŭ deputatŭ sĕ se pótă exprima și în dietă, când e de părere, că în țéră unei naționalitățĭ îi este opritŭ a se îngriji de desvoltarea ei. Décă în foi se ridică vre-unŭ gravamenŭ în contra unei apĕsărĭ, cei carĭ se plângŭ suntŭ îndrumațĭ la dietă; décă vorbescŭ acolo, apoi suntŭ trădătorĭ de patriă! Și de altmintrelea nu are sĕ i-se impute nimĕnui, că e dușmanŭ alŭ statului, pentru-că are asemenea vederĭ și îșĭ exprimă convingerile sale tocmai în corpurile legiuitóre ale țĕrei. Căcĭ nu se mai póte tăgăduì faptulŭ, că în Ungaria o mulțime de naționalitățĭ se plângŭ pentru restricțiunea ce se face vieței lorŭ naționale din causă, că suntŭ de convingerĭ, că față cu ele nu se respectéză legea și ele nu suntŭ tractate cu aceeașĭ mĕsură. Și décă astfelŭ de convingerĭ, ce există, se exprimă în dieta țĕrei, în contra lorŭ numai unŭ mijlocŭ este: sĕ fiă combătute în modŭ obiectivŭ. In desbaterea din cestiune înzădarŭ amŭ căuta o asemenea combatere.

Afacerea Steinacker.

Pressa unguréscă se ocupă cu mare plăcere de afacerea Steinacker, ce le este deja cunoscută cetitorilorŭ noștri. Étă ce scrie „Kolozsvar" dela 28 Noemvre:

Unulŭ dintre membrii camerei a propusŭ sĕ-lŭ destitue pe Steinacker din postulŭ de secretarŭ, altulŭ a voitŭ sĕ-i rĕspundă și mai putemicŭ pentru purtarea lui din dietă. Fiă-care oratorŭ a timbratŭ cu cuvinte aspre și condamnatóre procederea d-lui secretarŭ alŭ camerei. In fine președintele camerei i-a spus'o limpede în față, că s'a purtatŭ necuviinciosŭ, că pentru aceea va fi admoniatŭ și că va trebui sĕ promită, că pe viitorŭ se va purta omenesce.

La acésta a rĕspunsŭ d-lŭ Steinacker, mărturisindŭ cu versŭ de pocăință, că a meritatŭ dăscălirea ce i s'a datŭ, și că nu numai odată a vorbitŭ astfeliu de lucrurĭ, carĭ n'ar fi trebuitŭ sĕ le vorbéscă. A promisŭ apoi, că se va purta bine pe viitorŭ și că niciodată nu va mai da pretextŭ la nemulțămirĭ. S'a rugatŭ de iertare și șĭ-a revocatŭ voiniciile din dietă *in optima forma.*

E neplăcutŭ a vedé o scenă ca acésta.

Étă, așa suntŭ acei „inimicĭ" ai noștri. Atâta prețuesce convingerea lorŭ! Se află încă mai mulțĭ asemenea acestuia. Décă cineva desbracă d'odată de pe ei pielea cea de leu de mare, se pomenesce, că sub înspăimântătorulŭ lorŭ costumŭ dă de nisce Steinackerĭ. Cum amŭ mai puté noi sci acum, că décă pe vre-unŭ „conducĕtorŭ" sasŭ îlŭ ajunge mânia pe Maghiarĭ, nu vomŭ mai avé neplăcuta surprindere de a vedé, că cuirassa „inimicului" este de hârtiă (mucava) și arma lui este o altă jucăriă copilăréscă, și că în loculŭ unui bărbatŭ luptătorŭ, ne pomenimŭ că îșĭ cere iertare unŭ desmățatŭ băiățașŭ intimidatŭ?...

Spunêndŭ în cele următóre casulŭ eroului dela Cisnădiă pentru libertate, (Sĕ scie, că Steinacker este deputatŭ alŭ cercului electoralŭ Cisnădia. — Red.), reservându-ne a reveni asupra persónei lui, semnalămŭ de astădată singurŭ numai faptulŭ, ca unŭ esemplu de învĕțătură despre aceea: câtŭ prețuesce în banĭ convingerea unui agitatorŭ sasŭ?...

Dintre membrii camerei 23 au votatŭ pentru admoniare, ér 11 pentru destituirea din postŭ. După votare chiămară pe Steinacker din o odaiă laterală unde se aflà în timpulŭ discuțiunei. Stândŭ în picióre ascultà întréga hotărîre a ședinței, pe care baronulŭ Fridericŭ Kochmeister i-o comunicà cam în următórele cuvinte:

„Camera cu părere de rĕu a luatŭ la cunoscință, că domnulŭ secretarŭ a doveditŭ în dieta unguréscă o atitudine necuviinciósă, ce nu se unesce cu demnitatea camerei; așa-déră, amĕsuratŭ hotărîrei aduse de majoritate în ședința plenară, d-ta trebue sĕ-țĭ esprimĭ în publicŭ părerea de rĕu asupra propriei d-tale procedetĭ; ai sĕ primescĭ desaprobarea camerei și trebue sĕ facĭ promisiunea, că în viitorŭ nicĭ cu cuvêntulŭ, nicĭ în scrisŭ, nicĭ cu fapta nu vei comite astfeliu de lucrurĭ, prin carĭ ar puté sĕ vină în suspițiune camera, și mai cu sémă ai sĕ declarĭ, că vei fi credinciosŭ ideei de statŭ maghiarŭ."

La cuvintele președintelui, Eugeniu Steinacker, în mijloculŭ unei tăcerĭ mute, începù sĕ vorbéscă:

„In modŭ obligatoricŭ primescŭ admoniarea, pe care, mărturisescŭ publice, am meritat'o în multe privințe. Ce privesce natura lucrului la loculŭ acesta nu'mĭ potŭ salva declarațiile mele, pe care le-am făcutŭ; vorŭ fi dóră și între membrii camerei de aceia, carĭ nu-șĭ vorŭ închipui, că aceste declarații ale mele suntŭ așa, precum s'au înfățișatŭ prin comentariile de mai târdiu. (O voce: Asemenĭ membri în cameră nu se află!) Eu nu numai în viitorŭ voiu fi credinciosŭ ideei de statŭ maghiarŭ, dér aceea, că pănă acum n'așĭ fi fostŭ unŭ ast-feliu de omŭ, numai acela ar puté crede, care n'a înțelesŭ bine declarațiunile mele. Asigurŭ camera, că nicĭ-odată nu va avé mai multŭ ocasiune a fi nemulțămită cu mine: în contra ideei de statŭ maghiarŭ nicĭ nu voiu vorbi, nicĭ nu voiu scrie. Eu totdéuna m'am mărturisitŭ a fi maghiarŭ. Se póte că odată séu altă-dată am disŭ ceva, ce nu s'a potrivitŭ cu modulŭ de vedere generalŭ, recunoscŭ, că astfeliu de vorbe póte n'ar fi trebuitŭ sĕ le dicŭ. Primindŭ admoniarea, prea bucurosŭ satisfacŭ dorințelorŭ camerei făcêndŭ declarațiunea, că sunt credinciosulŭ necondiționatŭ alŭ ideei de statŭ maghiarŭ și voiu încunjura pe viitorŭ chiar și aparițiunea, că dóră nu așĭ fi așa".

Președintele recomandà încă-odată atențiunei secretarului, ca nicĭ-odată sĕ nu uite de promisiunea ce a făcut'o în publicŭ și sĕ nu se lase a fi răpitŭ de patime.

Procederea acésta a camerei de comerciu și industriă din Budapesta față cu Steinacker, în ședința dela 27 Noemvre a dietei ungurescĭ formà obiectulŭ unorŭ discuțiunĭ fórte înflăcărate. Nimenea nu șĭ-a ridicatŭ cuvêntulŭ pentru apĕrarea lui Steinacker. Agitațiunea, după cum se raportéză diarelorŭ ungurescĭ, devenì în fine atâtŭ de înflăcărată, încâtŭ președintele dietei la cererea a 15 deputațĭ fixà pentru diua următóre o *ședință secretă* a dietei pentru pertractarea acestei cestiunĭ.

In fine însĕ se pornì unŭ curentŭ contrarŭ din partea unora, carĭ deși se uneau în ideea, că procederea camerei, din punctŭ de vedere principiarŭ, conține ceva vătĕmătorŭ față cu independența dietei: din punctulŭ de vedere alŭ oportunității însĕ au aflatŭ cu cale, că — după ce în cestiunea acésta și așa nu s'ar puté aduce unŭ conclusŭ unisonŭ și mai cu sémă luândŭ în considerare, că camera a procedatŭ din îndemnulŭ intențiunilorŭ ei patriotice: — ar fi mai cu scopŭ, ca dieta sĕ nu se ocupe cu cestiunea acésta. In urma acestei moțiunĭ cererea privitóre la ținerea unei ședințe secrete a fostŭ revocată.

„Ellenzék" contra lui „Erdélyi Hirado."

Amŭ amintitŭ la timpulŭ sĕu, că *Magyary Mihály,* coredactorulŭ și editorulŭ diarului „Ellenzék" din Clușiu, a intentatŭ procesŭ de pressă pentru vătĕmare de onóre contra lui *Korbuly József,* redactorulŭ diarului „Erdélyi Hirado", ce apare totŭ în Clușiu, ambele fiindŭ diare politice. Acestŭ procesŭ s'a pertractatŭ înaintea curții cu jurațĭ din Clușiu în diua de 21 Noemvre n. c.

Procesulŭ a fostŭ intentatŭ pentru 3 scrierĭ deosebite apărute în „Erdélyi Hirado" și ca autorŭ alŭ lorŭ s'a declaratŭ I. Korbuly.

Verdictulŭ ce l'a datŭ curtea cu jurațĭ din Clușŭ în causa acestui procesŭ e următorulŭ: Pentru douĕ din scrierile încriminate juriulŭ a declaratŭ pe Korbuly nevinovatŭ și l'a achitatŭ, dér pentru a treia scriere l'a declaratŭ vinovatŭ cu 8 voturĭ contra 4, și cu tóte astea l'a achitatŭ cu 7 voturĭ contra 5.

Étă cum definesce „Ellenzék" dela 22 Noemvre acestŭ verdictŭ:

Curtea cu jurațĭ lasă nepedepsițĭ pe culpabilĭ, în locŭ de a pedepsì culpa. Curtea cu jurațĭ prin verdictulŭ sĕu achitatorŭ în modŭ formalŭ ademenesce ómenii la comiterea culpabilitățilorŭ. Curtea cu jurațĭ în înțelesulŭ deplinŭ alŭ cuvêntului demoraliséză societatea, ce și așa este coruptă, deórece în modŭ evidentŭ sancționéză principiulŭ, că în societatea unguréscă se potŭ sĕvêrși culpabilitățĭ fără a fi pedepsite etc.

Acum aducŭ foile ungurescĭ scirea, că însușĭ redactorulŭ lui „Ellenzék" Bartha Miklos a intentatŭ procesŭ de pressă redactorului lui „Erdelyi Hirado" Iosifŭ Korbuly.

Invĕțămêntulŭ poporalŭ

în Ardélŭ, Bănatŭ și Țera-unguréscă.

Din raportulŭ ministeriului ungurescŭ de instrucțiune pe anulŭ școlarŭ 1886/87 estragemŭ următórele date:

Numĕrulŭ școlelorŭ poporale în a-

nulŭ 1887 a fostŭ de 16.538 în 12,699 comune (faţă cu 15.417 şcóle în 12,702 comune din anulŭ precedentŭ). Din anulŭ 1869 a crescut numĕrulŭ şcólelorŭ cu 2738. Intre aceste 16,538 şcóle au fostŭ 16,301 şcóle elementare, 74 şcóle poporale superióre, 13 şcóle de fete superióre şi 150 şcóle civile. Statulŭ a întreţinutŭ 783, comunele 1880, confesiunile 13.673 şcóle; celelalte au fostŭ şcóle private (171) şi şcóle întreţinute de reuniunĭ (31). După raportulŭ numericŭ alŭ comunelorŭ şi şcólelorŭ s'ar pute presupune, că fiă-care comună are una orĭ mai multe şcóle. Dér nu-i aşa. Numai 10,612 comune (cam 83·5 procente) au şcólele lorŭ, 1787 comune întreţinŭ câte o şcólă poporală numai în legătură cu alte comune, şi 300 comune încă n'au şcóle. In 1869 erau însĕ 1598 comune fără şcóle.

Numĕrulŭ copiilorŭ obligaţĭ la şcólă a fostŭ în 1887 de 2.377,558 (faţă cu 2.324,735 din anulŭ precedentŭ), dintre carĭ 1.929,377 (1886: 1.870,083) au cercetatŭ şcóla; decĭ n'au primitŭ instrucţiune 448,181 copii obligaţĭ la şcólă, adecă 188·5 din 1000. In 1869 din 2.284,741 copii obligaţĭ la şcólă, au cercetatŭ şcóla numai 1.152,115, aşa că atuncĭ n'au primitŭ instrucţiune 1.132,626 copii obligaţĭ la şcólă.

Numĕrulŭ învĕţătorilorŭ a fostŭ în anulŭ 1887 cu totulŭ 24,148 (faţă cu 17,792 în 1869). Adĭ se vine de unŭ învĕţătorŭ 71—72 copii obligaţĭ la şcólă şi 62 de copii carĭ cercetéză şcóla. Din aceştĭ 24,148 învĕţătorĭ au fostŭ 21,015 (87%) cu diplomă şi 3133 (13%) fără cualificaţiune de învĕţatorŭ. Numĕrulŭ învĕţătórelorŭ a crescutŭ din 1869 cu 2330, adecă cu 340%.

Literatură.

„Meseriaşulŭ Românŭ," fóiă pentru învĕţătură şi petrecere, întocmită pentru meseriaşĭ şi toţĭ iubitorii de meserii. Apare în Braşovŭ de 2 orĭ pe lună şi costă pe 1/2 anŭ 60 cr. séu 2 francĭ. Editorŭ şi Redactorŭ: *Bartolomeiu Baiulescu*, preşedintele Reuniunei pentru sprijinirea meseriaşilorŭ românĭ în Braşovŭ. — Nr. 22 dela 15 (27) Noemvre conţine: Ce sĕ ardemŭ?; Agricultura, industria şi comerciulŭ Germaniei; Serbarea dilei sf. Arhanghelĭ Mihailŭ şi Gavrilŭ în Braşovŭ; Domnulŭ Destrémeaux (romanŭ), tradusŭ din franţuzesce de S. C.; Jidanulŭ călare (poesiă), de Th. Speranţă; Feliurite pentru meseriaşĭ; Multe şi mĕrunte; Diverse; Glume; Bibliografiă; Concurse pentru stipendii şi ajutóre din fundaţiunea „Andronicŭ"; Concurse; Anunţŭ; Têrgurile dela 17—30 Noemvre 1888; Posta Red.

Convorbirĭ Literare din Bucurescĭ, ce aparŭ sub direcţia d-lui *Jacobŭ Negruzzi*, cuprindŭ în Nr. 8 dela 1 Noemvre: Unŭ drumŭ greşitŭ (novelă), de Duiliu Zamfirescu; Legenda meşterului Manole la Grecii modernĭ, de Lazărŭ Şaineanŭ; Poesii poporale, comunicate de Alexiu V.; Don Quijote dela Mancha, trad. de S. G. Vărgolicĭ (urmare); Edelweisz, de Ed. Gruber; Istorie de nópte, Fantasie, La isvorulŭ din pădure (poesii), de T. Bodeanu; Erată; Bibliografiă; Corespondenţă.

Intêmplărĭ diferite.

Derailare de trenŭ. Trenulŭ, care a plecatŭ în 20 l. c. dela Brodŭ la Sarajevo a derailatŭ aprópe de Devrient şi a apucatŭ pe o córstă la vale. Nu s'a întêmplatŭ nicĭ o nenorocire; în cele trei vagóne, care s'au sfărîmatŭ, nu era nicĭ unŭ călĕtorŭ. Causa derailării nu se scie încă.

Unŭ rîmătorŭ monstru. In 23 l. c. în Banpotocŭ (comit. Hunedórei) o scrófă a fĕtatŭ unŭ purcelŭ cu nasulŭ slobozitŭ preste crescetŭ asupra ochilorŭ în forma unui degetŭ şi are nările în vîrfulŭ lui. Nasulŭ este móle şi atîrnă în josŭ ca la curcanĭ. Ochii suntŭ marĭ, situaţĭ imediatŭ unulŭ lângă altulŭ sub nasŭ, şi nu-i acopere bine genele. Gura este din josŭ de ochĭ, lungă şi fără de nasŭ. Corpulŭ de altcum este deplinŭ desvoltatŭ, numai fără pĕrŭ, şi póte că ar fi trăitŭ, dér servitorii l'au omorîtŭ, căcĭ presenta o figură prea urîtă.

Corespondenţa „Gazetei".

Din Câmpiă, Noemvre 1888.

Onorată Redacţiune! Pe când din diferite părţĭ locuite de Românĭ Vi-se raportéză despre progresele vieţei sociale românescĭ în nisuinţa spre cultură şi civilisaţiune, pe atuncĭ nu potŭ lăsa fără a nu aminti şi din părţile nóstre unŭ asemenea faptŭ de caracterŭ naţionalŭ bisericescŭ.

E vorba éräşĭ de sfinţirea unei biserici românescĭ: unŭ lucru în adevĕrŭ nu prea importantŭ, dér totuşĭ de mare însĕmnătate, pentru că e vorba de înaugurarea muncei grele şi obositóre a unei comune românescĭ şi pentru-că în grelele împrejurărĭ politice de astădĭ acesta este aprópe uniculŭ nostru têrîmŭ de activitate.

Noua biserică, la a căreia sfinţire asistaiu eu în diua de 28 Augustŭ n. c., este biserica română gr. cat. din comuna Băla. Considerândŭ, că acéstă comună se află în cerculŭ pretorialŭ şi în apropiarea oraşului sĕcuescŭ Murĕşŭ-Oşorheiu; considerândŭ mai departe, că în jurulŭ ei se află mai multe comune parte locuite mai cu totulŭ de Sĕcui, parte locuite de Românĭ, dér infectate de fatalulŭ spiritŭ alŭ *nemeşugului* (nobilimei) unguresci: era mare necesitate, ca comuna Băla, ai căreia locuitorĭ suntŭ caracterisaţĭ prin portulŭ şi obiceiurile lorŭ curatŭ românescĭ, sĕ premérgă cu unŭ esemplu, sĕ'şĭ arate forţele sale de viéţă şi sĕ dovedéscă susŭ dişilorŭ locuitorĭ din jurŭ, că Românulŭ, orĭcâtŭ de nebăgatŭ în sémă ar fi din partea lorŭ, este însĕ susceptibilŭ pentru ideile măreţe şi e gata sĕ jărtféscă multŭ, la totŭ casulŭ mai multŭ decâtŭ ei, pentru cultură şi sciinţă.

Cam de aceste consideraţiunĭ trebue că a fost condus bunul şi adevĕratulŭ preotŭ de acolo, d-lŭ *Daniilŭ Rusŭ*, care pe lângă tóte loviturile suferite în familiă prin perderea prea timpuriă din viéţă a iubitei sale soţii şi a fiilorŭ sĕi, rĕmânêndŭ în viéţă numai cu o unică fiică, i-a succesŭ însĕ, graţiă încordatei sale stăruinţe, a ridica mai acum câţiva anĭ o scólă, ér acum o biserică frumósă, mare şi în tóte privinţele corĕspundĕtóre gustului esteticŭ modernŭ. Românulŭ călĕtorŭ va privi din depărtare la turnul strălucitor acoperit cu tinichea al acestei bisericĭ şi, ambiţionat în inima sa, va glorifica numele acelorŭ meritaţĭ bărbaţĭ, carĭ au contribuitŭ la ridicarea acestui falnicŭ monumentŭ alŭ creştinătăţii: Étă, acésta este rĕsplata ta, vrednicule preotŭ! acésta este rĕsplata ta, bravule poporŭ din Băla!

La actulŭ solemnŭ alŭ sânţirei acestei frumóse bisericĭ a alergatŭ numĕrosŭ poporŭ din apropiere şi din depărtare. A fostŭ acéstă di o sĕrbătóre solemnă pentru noi. Funcţiunile divine s'au oficiatŭ prin vredniculŭ şi sîrguinciosulŭ administratorŭ protopopescŭ, d-lŭ Ioanŭ Pantea din Riciu, însoţitŭ de preotulŭ localŭ d-lŭ Daniilŭ Rusŭ şi alţĭ 10 preoţĭ, anume d-nii: Codarcea din Pogăceua, Mera din Almaşŭ, Varhegyi din Moişa, Augustinŭ Aldea din Bozediu, Angelŭ din Lechincióra, S. Cheţanŭ din Ercea, D. Harşa din Milăşelŭ, T. Mateiu din Craifalĕu, Al. Lupanŭ din Silivaşŭ, I. Cătană din Toldalŭ. Pe lângă aceştia a oficiatŭ ca lectorŭ d-lŭ *Vasiliu Vlassa*, cooperatorulŭ preotului localŭ.

După încheierea actului divinŭ, d-lŭ adm. protopopescŭ Pantea a rostitŭ o cuvêntare plină de spiritŭ şi însufleţitóre, după care poporulŭ adunatŭ s'a reîntorsŭ acasă emoţionatŭ şi mândru de cele vĕdute şi audite. Preoţimea şi parte din inteligenţă s'a întrunitŭ apoi la ospitala mésă a d-lui preotŭ localŭ D. Rusu, unde s'au rostitŭ frumóse toaste în onórea Escelenţei Sale Metropolitului Vancea etc., ér ceilalţĭ óspeţĭ au fostŭ asemenea învitaţĭ pe la deosebiţĭ poporenĭ din comună, între carĭ accentuezŭ pe vredniculŭ curatorŭ primarŭ *Ioachimŭ Huza* şi alţĭ fruntaşĭ din comună, ale cărora case erau sĕrbătoresce arangiate pentru primirea óspeţilorŭ.

Intre óspeţĭ amintescŭ cu distincţiune pe d-lŭ Georgiu Vlassa, fostŭ profesorŭ în Blaşiu şi actualŭ capelanŭ castrensŭ, care formà aşa dicêndŭ spiritulŭ societăţii nóstre.

Incheiu în fine, esprimându-mĭ încă odată mulţumirea mea faţă cu bravulŭ poporŭ românŭ din Băla şi vredniculŭ lorŭ conducĕtorŭ, căruia nu mĕ îndoescŭ că-i va succede, décă Dumnedeu îlŭ va ţine, a înfiinţa şi unŭ fondŭ pentru acéstă biserică, ceea ce ar şi fi fórte de doritŭ.

Unŭ participantŭ.

Nutreţurĭ artificiale, numite şi ajutătóre.

Nutreţurile ajutătóre arŭ aduce marĭ servicii agricultorilorŭ noştri, când s'arŭ lua mĕsurĭ la introducerea lorŭ în sistemele nóstre de cultură. Intre alte plante carĭ s'ar pute sĕmĕna pentru nutreţŭ artificialŭ este şi muştarulŭ albŭ. Acéstă plantă se póte sĕmĕna în luna lui Augustŭ punêndu-se la hectarŭ până la 20 kilog. de sĕmênţă; cresce fórte rĕpede, iese cam după 40 de dile dela încolţire, se póte cosi spre a se da vitelorŭ ca nutreţŭ verde.

Muştarulŭ albŭ se póte cultiva sub tóte latitudinele, reuşesce în tóte pămênturile nisipóse de bună calitate, precum şi în tóte pămênturile, în care reuşesce cultura grâului, ovĕsului, de asemenea reuşesce bine în locurile mlaştinóse uscate.

Muştarulŭ albŭ în Franţa etc. se cultivă nu numai ca plantă de nutreţŭ, ci şi ca plantă industrială şi ca îngrăşămêntŭ verde; în casulŭ acesta se amestecă şi cu puţină sĕmênţă de rapiţă. Acéstă plantă se mai sémĕnă şi primăvéra prin luna lui Aprilie séu Maiu, şi când a înfloritŭ se cosesce şi se dă vitelorŭ ca nutreţŭ séu când a crescutŭ cam de 30—32 centimetri se paşte pe locŭ, cam în mică cantitate, căcĭ consumată în mare cantitate este fórte intantă. Când muştarulŭ se cultivă într'unŭ locŭ bunŭ, póte sĕ producă la hectarŭ până la 20.000 kilogr. nutreţŭ verde, care póte sĕ nutréscă atâtŭ câtŭ ar hrăni 4000 kilog. de fênŭ ordinarŭ. Muştarulŭ nutrindu-se atâtŭ din aerŭ câtŭ şi din pămêntŭ, sĕrăcesce pămêntulŭ mai puţinŭ, şi dă de prin luna lui Septemvre până când vine grâulŭ unŭ bunŭ nutreţŭ verde. Vacile de lapte când se hrănescŭ cu muştarŭ verde dau untŭ mai multŭ şi maibunŭ, de aceea Francesii îlŭ numescŭ şi planta *untului*.

Sparceta, şi mai cu sémă sparceta de Siberia, se sémĕnă pe la sfârşitulŭ lui Iulie séu în Augustŭ şi reuşesce fórte bine în pămênturile nisipóse granie puţinŭ ravene şi lucrate câtŭ se póte de bine. La unŭ hectarŭ se sémĕnă până la unŭ hectolitru de sĕmênţă.

Acéstă plantă se póte întrebuinţa ca nutreţŭ verde séu uscatŭ.

Mohorulŭ de Ungaria nu este altceva de câtŭ mohorulŭ nostru dusŭ în Ungaria, unde 'i s'a datŭ o mai bună îngrijire, şi în acelaşŭ timpŭ şi hotărîtŭ cu numele de *Mohorŭ de Ungaria*, pe care îlŭ aducemŭ noi astădĭ sub acestŭ nume, nu este altceva decâtŭ o specie de *meiu*. Mohorulŭ cresce fórte repede şi dă unŭ bunŭ nutreţŭ pentru tóte animalele. Elŭ cresce în pămênturile calde permeabile şi bogate în azotŭ. La unŭ hectarŭ se sĕmĕnă până la 35—45 kilgr. de sĕmênţă şi se póte cosi de douĕ orĭ când se sĕmĕnă mai de timpuriu. M. de Dombasle a făcutŭ o esperienţă comparativă între nutreţulŭ de meiu ordinarŭ şi de mohor de Ungaria şi a constatatŭ, că nutreţulŭ de meiu este superiorŭ celui de *mohorŭ*.

In apropiere de Gand (Belgia) după ce se recoltă grâu şi secară, îngraşă pămêntulŭ bine cu îngrăşăminte care potŭ sĕ fiă mai uşorŭ de asimilatŭ şi după aceea sémĕnă planta destinată ca nutreţ; negreşitŭ că în casulŭ acesta resultatele suntŭ escelente. După cum în alte părţĭ agricultorii luminaţĭ cautǎ a profita de orĭ ce plantă ca nutreţŭ, totŭ în acelaşŭ modŭ cautǎ a profita de plantele rădăcinóse, ca napii, morcovulŭ, sfecla etc., fiindcă aceste rădăcinĭ, pe lângă că dau unŭ escelentŭ nutreţŭ pentru vite, mai ţinŭ apa ce cuprindŭ în timpulŭ de iérnă loculŭ ierbei din timpulŭ verei.

După actualulŭ sistemŭ de cultură, trebue sĕ fimŭ reservaţĭ la întroducerea plantelorŭ rădĕcinóse ca nutreţŭ din causa lucrărilorŭ de întreţinere ce reclamă. Dér pe câtŭ actuala stare a agriculturei ne impune a fi reservaţĭ cu privire la plantele rădĕcinóse, cu atâtŭ mai multŭ ne impune a întroduce orĭce plantă cu scopŭ de a se transforma în nutreţŭ artificialŭ, fiindŭ că amŭ îmulţi nutreţulŭ vitelorŭ şi în acelaşŭ timpŭ amŭ mai curăţi pămêntulŭ de buruenile vătămătóre agriculturei nóstre şi póte pe nesimţite amŭ pute trece la unŭ sistemŭ alternŭ de cultură, în agricultura mijlociă şi mică; nu vorbimŭ de cea mare, fiindŭ că aicĭ s'arŭ pute urma unŭ sistemŭ de cultură alternă numai în casulŭ când s'ar adopta materiile.

Suntŭ atâtea plante, carĭ se potŭ sĕména ca nutreţŭ verde, prin urmare unŭ agricultorŭ inteligentŭ şi luminatŭ va căuta totd'auna a alege pe acelea, carĭ îi vorŭ conveni mai bine la sistemulŭ de cultură pe care'lŭ practică, şi în împrejurările economice în care se găsesce.

B. S. Moga.

(„Economia Naţională.")

Congresulu de tuberculose.

Raportulŭ d-lui Dr. Z. Petrescu asupra lucrărilorŭ ântêiului congres pentru studiulŭ tuberculosei, ţinută la Parisŭ dela 25—31 Iulie 1888.

(Urmare.

Astfelŭ au fostŭ recomandate iodoformulŭ, creozotulŭ, esenţa de terebentină, creolina, encaliptolulŭ, biiodurulŭ de mercurŭ, acidulŭ sulfurosŭ şi acidulŭ sulfidricŭ, sub diferite forme farmaceutice, şi prin diferite aparate de inhalaţiune. Tóte aceste medicamente prin acţiunea lorŭ antisepticŭ séu modificătóre locală, previnŭ séu chiar combatŭ tuberculosa la începutulŭ ei. Mai cu osebire preparaţiunile iodice şi balsamice producŭ o modificaţiune locală, atâtŭ asupra ţesăturilorŭ cotropite de baccilŭ, câtŭ şi asupra baccilului ei însuşĭ.

Prin inhalaţiunĭ metodice de nisce asemenea substanţe se póte combate o tuberculosă pulmonară începĕtóre, şi se póte ameliora chiar o tuberculosă înaintată cu formaţiune de caverne.

Aceste efecte salutarii ale inhalaţiunilorŭ antiseptice, în tuberculosa pulmonară, suntŭ evidente mai cu sémă când acéstă antisepsiă pulmonară este combinată cu unŭ tratamentŭ igienicŭ apsopiatŭ, cum se practică în sanatoriile antiftisice.

Unŭ asemenea sanatoriu care merită o deosebită menţiune este senatoriulŭ dela Falkenstein, în Germania. Am visitatŭ acestŭ senatoriu şi am rĕmasŭ surprinsŭ de instalaţiile admirabile ce am vĕdutŭ aci. (Va urma.)

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 29 Noemvre st. n. 1888.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.22	Vênd.	9.24
Argintŭ românescŭ .	„	9.18	„	9.20
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.65	„	9.67
Lire turcescĭ . . .	„	10.92	„	10.95
Imperialĭ	„	9.92	„	9.95
Galbinĭ	„	5.70	„	5·72
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	122.—	„	123.—
Discontulŭ	6 1/2—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 29 Noemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	100.70
Renta de hârtiă 5%	92.05
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	144.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	98.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	117.—
Bonurĭ rurale ungare	104.25
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.25
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ . . .	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale transilvane	104.—
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ unguresců	99.25
Imprumutulŭ cu premiulŭ unguresců	131.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	125.—
Renta de hârtiă austriacă	81.95
Renta de argintŭ austriacă	82 55
Renta de aurŭ austriacă	106.55
Losurĭ din 1860	139.70
Acţiunile băncei austro-ungare . . .	878.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. .	299 50
Acţiunile băncei de creditŭ austr. .	304.20
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.76
Napoleon-d'orĭ	9.65
Mărcĭ 100 împ. germane	59.67 1/2
Londra 10 Livres sterlinge	121.65

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Sosirea și plecarea trenurilorŭ și postelorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 10 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 10 minute dimineța.

2. Dela Brașovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ mixtŭ Nr, 318: 1 óră 55 minute după ameḑĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de ameḑĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucurecĭ la Brașovŭ:

Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după ameḑĭ.

A. Plecarea postelorŭ.

a) Dela Brașovŭ la *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 m. după ameḑĭ.
b) „ „ „ *Zizinŭ:* 4 óre după ameḑĭ.
c) „ „ în *Sĕcuime* [S. Georgĭ]: 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgărașŭ*: 4 óre dimineța.
e) „ „ la *Săcele:* 4 óre dimineța.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Brașovŭ: 10 óre înainte de ameḑĭ
b) „ *Zizinŭ* la Brașovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Brașovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgărașŭ* la Brașovŭ: 2 óre dimineța.
e) „ *Săcele* la Brașovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Rugămŭ pe domnii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ